

QUÈ PASSA ALS MERCATS DE MATÈRIES PRIMERES?

Aquesta primavera ens porta un augment generalitzat dels preus de les matèries primeres i els nolis a nivell mundial. Anuncien, com les orenetes, el relançament de l'economia global de la tardor?. Responen a l'evolució dels fonamentals econòmics?. O més aviat són un fruit conjuntural, lligat al retorn dels inversors financers sobre els mercats de futurs de *commodities*, alentits per l'augment de la massa monetària i la liquiditat, la pèrdua de confiança en els mercats borsatils i l'afebliment del dòlar en comparació a l'euro?. La resposta no és senzilla. D'entrada cada mercat de matèries primeres conté alguns factors específics que el distingeixen dels altres.

Pel que fa al preu del barril de petroli ha superat els 72 \$ el passat 11 de juny (el que significa que ha més que duplicat les cotitzacions des de desembre, quan assolí els 34 \$). Com explicar-ho si, arran de la crisi, la demanda de combustible als Estats Units es troba al nivell més baix des del 1999?. En bona part aquesta eufòria s'explica per les restriccions de producció imposades per l'OPEP (3,5 milions de barrils menys per dia d'un total de 85 milions) i la consecuent caiguda de les reserves de cru.

Pel que fa als metalls (coure, níquel,...) gaudeixen de les compres massives fetes darrerament per Xina amb l'objectiu d'augmentar les seves reserves estratègiques. Per contra, és força significatiu que els preus de l'acer restin baixos, malgrat la forta caiguda de la capacitat de producció enregistrada. Sembla doncs que hi ha dubtes sobre els terminis de relançament dels mercats consumidors (p.e. l'automòbil) i sobre el resultat de les negociacions dels preus que estan fent les empreses mineres i la siderurgia.

Finalment, pel que fa a les matèries primeres agràries, l'augment dels preus que enregistren les produccions vegetals des de principis d'enguany (especialment del sucre - +36% -, seguit pels olis - +33% - i, en menor mesura, els cereals) s'explica per l'incidència de la sequera argentina, la menor superfície sembrada als Estats Units, l'anunci de l'Administració Obama de continuar subvencionant els biocarburants, i, en fi, les previsions d'una caiguda de la producció mundial de grà del 3% per al 2009/2010. Al contrari, les produccions animals resten estancades (la qual cosa pot tenir efectes sobre la demanda vegetal a termini) i continua caient el preu de l'arròs per a l'exportació (per sort per a les poblacions més pobres del planeta).

Val a dir que les matèries primeres són avui la punta de l'iceberg de la globalització i d'una nova organització geoestratègica del món encara en germen. El futur immediat dels mercats de matèries primeres depèn en bona part del ritme de la recuperació d'Àsia i molt en particular de la Xina. Si, com sembla, el creixement del gegant asiàtic torna a ser dels voltants del 8% per a l'any 2010, esperonat per l'Exposició Universal de Shanghai, els preus es consolidaran a l'alça. La negra experiència de les tensions patides al 2008, sumada a la por a la penúria, expliquen l'accelerada recuperació de les seves reserves de matèries primeres, l'ofensiva africana que els seus dirigents han llançat per garantir el seu futur aprovisionament i, en fi, el lloguer o compra massiva de terres agràries arreu del món que estan realitzant pas a pas.

Però que assistim a curt termini (2009/2010) a un augment dels preus no significa que sempre sigui així. Més aviat el que ens ensenya l'experiència és que la principal característica dels mercats de les *commodities* és la seva volatilitat, reforçada per

l'especulació financera i, al nivell agrari, pel canvi climàtic. Fixem-nos només en l'erràtica evolució viscuda des de 2006 fins avui, amb la bombolla de 2008 pel mig. Llastimosament, el passat també ens mostra que els acords internacionals d'estabilització dels preus (per la via de stocks reguladors, fons d'estabilització, forquetes de preus...) fins ara sempre han fracassat.

La primera lliçó a extreure és que el sistema econòmic mundial no pot repetir l'error de sacrificar la inversió any rera any en agricultura, energia i mineria en favor de l'especulació. La segona, que cal aprofundir en la regulació dels mercats de futurs per afavorir la recuperació: la recent reforma de la CFTC - *Commodity Futures Trading Commission* - organisme de control dels mercats de Xicago, ha estat massa curta. Una tercera conclusió és que cal reforçar l'institucionalisme internacional, començant per tancar el Cicle Doha de l'OMC: en aquest sentit sembla que la nova administració americana es planteja canviar la metodologia de la negociació agrària i prefereix cercar acords per productes. Un cop més, de la UE no s'en sap res. I, pel que fa als nostres productors agraris i indústries més dependents dels mercats primaris: cal que es preparin per conviure amb la volatilitat i que desenvolupin estratègies, capacitat i mecanismes per a la gestió del risc (el cooperativisme agrari de casa nostra en particular té aquí plantejat un vell repte, ara ja inexcusable). I això ho hauran de fer amb independència dels poders públics que, per definició, sempre intervindran en retard. Bona part de les queixes de demà provindran dels mals gestors d'avui. No ho oblidem.

Albert MASSOT
Grup SAÓ